

men noget andet vilde det være, om Statslaanefonden direkte ydede Bidrag til en saadan Udstykning, og det finder jeg, som sagt, ikke, der er nogen Anledning til. Jeg skal derfor udtale, at jeg slet ikke gennem Administrationen af denne Lov vil bidrage til, at Bøndergaardene blive udstykkede. Men jeg er glad ved, at Udvalget ikke har forsøgt at opstille nogen legal Definition af, hvad der skal forstås ved „større Landejendomme“, thi jeg tror at en saadan er umulig, og det forekommer mig, at det Forsøg, der er gjort af det ærede 2det Medlem for 9de Kreds (la Cour) i Ændringsforslaget Nr. 4, er lidet heldigt. Jeg kan ikke tiltræde dette Ændringsforslag. Jeg tror, at man i den Henseende maa overlade Afgørelsen til Administrationen i det enkelte Tilfælde, og jeg tror ogsaa, at man ganske roligt kan gøre det. Lige saa vanskeligt det er at opstille nogen virkelig, almengyldig Definition af Begrebet „større Landejendom“, lige saa liden Vanskelighed er der ved i det enkelte Tilfælde at træffe det rette i saa Henseende.

Naar jeg derefter gaar over til Ændringsforslagene, maa jeg sige, at der er jo mange af dem, men, som den højtærede Ordfører sagde, en stor Del af dem vedrører Redaktionen. Dem skal jeg ikke opholde mig længe ved. Jeg indrømmer, at ved disse Redaktionsændringer ere nogle af Bestemmelserne blevne klarere og bedre end før, men jeg synes ærlig talt, at der er andre, der ikke have vundet derved. Det er jo imidlertid en Smagssag, og om Smagen er det ikke værdt at disputere. Jeg kan tiltræde alle de Ændringsforslag, hele Udvalget har stillet, og jeg kan endvidere tiltræde dem, som Mindretallet under Nr. 23 har stillet. De øvrige Ændringsforslag kan jeg derimod ikke tilraade at vedtage.

Der er, som allerede af ærede Talere fremhævet, to større Realitetsspørgsmaal i Ændringerne. Det ene vedrører Spørgsmaalet: fri Ejendom eller Fæste. Nu tales der, synes jeg, saaledes om denne Sag, som om man her stod og skulde træffe en Bestemmelse om, hvorvidt Folk *skulde* være Fæstere eller *skulde* være Selvejere. Men det, der skal træffes Valg imellem, er kun dette, om man vil tvinge dem til at være Selvejere eller stille dem Valget frit. Jeg tror heller ikke, der i dette Øjeblik mellem dem, der have Trang eller Lyst til at faa smaa Ejendomme, er saa stærk en Længsel efter Fæste, at det vil blive i nogen stor Grad, man vil benytte

denne Besiddelsesform. Men, som den ærede Ordfører gjorde opmærksom paa, Spørgsmaalet er brændende, og der er nede i det andet Ting ved privat Initiativ fremkommet et Forslag om Kommune-fæste. Der fyres i disse Aar stadig under denne Kedel, og hvis man aldeles ikke giver Dampen Afløb, tror jeg, at Spændingen vil blive større og større. Jeg tror, at det vilde være meget heldigt under den ganske teoretiske Diskussion, der i dette Øjeblik føres om Spørgsmaalet: Fæste eller Selveje, at give Folk Lejlighed til at prøve Fæste. Jeg kan ikke se, at der kunde ske nogen som helst Skade derved, og tror, det vilde være meget fornuftigt, at Folk fik Lov til at nedsætte sig som Fæstere, naar de have Lyst til det. At der derved skulde ske nogen Skade for dem eller Samfundet i det hele, er det mig umuligt at faa Øje paa. Man er særlig bange for Fæste, hvis det sættes i Forbindelse med Kommunerne, men naar vi se paa vore Kommuner, og da navnlig vore Landkommuner, forsigtige Styrelse i det hele, tror jeg saamænd slet ikke, der er nogen Fare i saa Henseende.

I øvrigt skal jeg udtale, at jeg meget vilde ønske, at man, selv om man nu beslutter sig til at lade Fæste falde, kan lade Kommunernes Ret til ogsaa at nyde godt af denne Lov staaende. Som den højtærede Ordfører sagde, og som det ogsaa staa i Betænkningen, har jeg ikke selv foreslaaet dette i det Folketinget forelagte Forslag, men det er fremkommet fra Folketingets Udvalg, og jeg har tiltraadt det. Jeg kan ikke sige andet, end at jeg finder det fornuftigt, at der aabnes Kommunerne denne Adgang. Det er mig bekendt og er blevet det netop i den senere Tid, at der er Kommuner, i hvilke der ligger en stor Gaard, og som ville tage det Spørgsmaal op, at købe den og udstykke den, hvis der bliver givet dem Lejlighed til at faa denne billige 2den Prioritet, som her tilbydes gennem Statslaanefonden, og jeg kan ikke se, at der er nogen som helst Risiko derved. Jeg vilde altsaa sætte Pris paa, hvis det kunde lykkes her i Tinget at samle et Flertal om at bibeholde den Ret for Kommunerne, der i Lovforslagets § 10 er indsat, til ogsaa at kunne nyde godt af denne Lov. Jeg kan i den Henseende i det hele slutte mig til det ærede 5te Medlem for 6te Kreds (H. J. Nielsen), der jo talte for det samme Standpunkt.

Som jeg sagde før, kan jeg tiltræde de Ændringsforslag, der ere stillede af